

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Annvæ Litteræ Aragoniæ Provinciæ Anni M.DC.VI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-69662](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-69662)

ANNVÆ LITTERÆ
ARAGONIÆ PROVINCIÆ
ANNI M. DC. VI.

Ersati in hac Prouincia socij supra
trecentos amplius sexaginta, qua-
tuordecim domicilijs distributi.
Valentiæ in Professorum domo
42. Sacerdotes 20. Coadiutores 21.
Nouitius scholaris vnus. In Colle-
gio 48. ex quibus sacerdotes decem, in his quatuor
interpretes Theologiæ, vnus Philosophiæ, Scholares
23. Theologiæ 16. Philosophiæ 7. reliq Coadiutores;
Inter quos Tyrones duo. Gandiæ 26. sacerdotes 7. ex
quib⁹ vn⁹ Philosophiæ Professor, Scholares 11. quo-
rum duo Grâmaticæ P ræceptores, 9. Pholosophici.
Coadiutores reliqui. Cæsaraugustæ 33. Sacerdotes
16. horum vnus legendis conscientia casibus inten-
tus. Scholares casuista duo, cæteri Coadiutores. Bil-
bili 17. Sacerdotes decem, quorum duo latinæ lin-
guæ Doctores, totidem scholares Grammaticæ Ma-
gistris, cæteri Coadiutores. Turiasone 13. Sacerdotes
7. ex his duo, itemque Scholaris vnus Grammati-
cam docent, cæteri coadiutores. Oscæ 5. Sacerdotes
tres, Coadiutores duo. Barcinone 31. sacerdotes 14.
quorum duo Theologiæ Professores; Scholares
Theologi 8. Coadiutores 10. Tarracone 48. Sacer-
dotes 10. in quibus Tertiani duo, quatuor ex iisdem
Tyrones, reliqui, præter quinque, Nouitij omnes,
Scholares scilicet quatuor & viginti, Coadiutores
9. Gerundæ 32. Sacerdotes 8. quorum duo Magi-
stri,

stri, alter Philosophiæ, alter Rhetoricæ, Scholares humanistæ 13. Latinitatis Doctores duo, veterani, si vnum excipias, Coadiutores reliqui. Vrgelli 12. Sacerdotes 6. quorum vnus Nouitiatus biennium nondū exegit; Scholares duo iuuentutē Grāmatica instituunt, Coadiutores alij. Maioricæ 33. Sacerdotes 13. quorum quinque Professores, vnus casuum, alius Philosophiæ, tres Grammaticæ, Scholares 9. Vnus horum Grammaticæ Præceptor, reliqui in Philosophia discipuli, Coadiutores 11. in quibus vnus Tyrocinijs spatia nondum emensus. Ilerdæ 11. & ex quinque sacerdotibus vnus muneri docendi latinitatem præficitur, eidemque Scholares duo. Coadiutores reliqui, vno minus. Perpiniani, sacerdotibus quinque, totidemque Coadiutores.

DOMVS PROFESSA VA-
lentina.

ADolefcens in hæresi enutritus per sex & viginti annos, quo tempore Italia, Gallia, Hispaniaque peragrata, huc tandem appulit, mercatum adit, cum forte sacerdos noster audientibus multis concionaretur, audit & ipse; sed primū, quod procul à Patre aberat, audire sibi visus est mugientem bouem non sine risu, accedit propius maioris risus captandi gratia, sed statim, Deo veritatis lumen ostendente, cœpit eum suæ vitæ atque perfidiæ pœnitere; hinc veri agnoscendi cupidior, paucis elapsis diebus eundem repetit locum, Patrem eundem auditurus, cuius verbis permotus nihil iam cunctandum ratus, ad nos rectâ contendit, vt ille, qui hortatu suo velle de-

H 3

derat

derat, daret etiam perficere. Cum primum domus nostræ limine pedem infert, vi quadam, mali nimirum dæmonis arte, sensit se ab ingressu retrahi, simulque timore quodam incusso deterreri: igitur sistit, nec ultra progredi ausus, secum tamen statuit, quoties Pater ad populum concionem haberet, affuturū, quod & præstitit per semestre spatiū, nec irritus labor: nam interdū occurrebat præclarum sibi fore, si peccata confiteretur, sed vetabat tot tantorumq; flagitiorū memoria: illorum præsertim, quæ in Catholicorum sacrarumque imaginum odium impie perpetrarat. Mirum dictu! Dum quodam die æquis auribus concionantis verba excipit, tantus menti diuini luminis fulgor affulsit, tenebras ut omnes longe lateq; dispulerit: quin mox Patrem ipsum vltro compellat, & quidem orsus à prima ætate, tanta doloris pietatisque significatione, facile ut intelligeres, diuinam misero adfuisse manum. Itaq; cum Ecclesia reconciliatus, nihil sibi ducit antiquius, quàm sacramenta frequentare. Narrauit aliquādo, quoties, inquit, orationem Dominicā recito, illa tacitus verba prætereo: Adueniat regnum tuum. Indignū me siquidem reputo, memor peccatorum, qui cælo potiar.

Cuidam Valentia Segobrigam proficiscenti homo repente obuiam processit, cui etiam mox: Quæ est tuo infixæ animo cura? Quæ sollicitudo moerentem exedit? si mihi fueris dicto audiens, hac te eximiam molestia, iam tu mihi plane notus: Ad hæc verba cœpit ille talia loquentem attentius intueri: sed qua ratione nouisse poterat, quem nullo vnquã

tempo-

tempore viderat? Rursus ignotus: scito me virum esse potentissimū, & Segobrigæ hospitium designans, ad illud, inquit, diuerte, cito adero, & fufius ibi colloquemur. His dictis institutum iter viator repetit. Segobrigam vt venit, ad noctem præstolatur, vbi conditum fuit, cumque alter esset in mora, hic se cubitum recipit, sed tenebrarum Princeps densas inter noctis tenebras non diu desideratus, quippe qui attactu ipso, ac voce cubantem adigebat, vt laqueo animum eriperet ex vitæ mortalis ærumnis. Itaque pallio, quod iuxta se habebat manum admouens, sparteam funiculum manu inscius apprehendit, quem commodissime dæmon aptatum obijciebat. Hic repentino terrore correptus signo se Crucis munit, & id quod erat suspicatus, probe nouit, non hominem, sed acerrimum hominum hostem in itinere offendisse. Hunc ergo toties (nam quater illi restim subministrarat ad suspendium) ab aduersario petitum noster sacerdos solitis suis concionibus ad saniores cogitationem non solum erexit, sed etiam post confessionem omnimolestia liberum dimisit. Infames mulieres alius infami domo deducere, quoties pro concione licuit, designatis anni diebus non destitit: qui omnes in sua statione egregie, laudabiliterque se gessere, vt non pauca pro testimonio sunt, quæ quia breuitati studeo, libens prætermittto. Hic annus nobis ademit Patrem Michaëlem Vendrell, & Patrem Michaëlem à Fontibus. Ille Coadiutor formatus 24. ipsos annos in Societate egerat; vir ad homines iuuandos apprime factus.

Alter hic Valentie altus educatusque fuit, decennio ab ingressu Religionis ad Professionem admittus, qua 37. annis se vel maxime dignum probatus, missus namque ad Indos, diu ibi moratus, annos scilicet viginti, ubi laborum & incommodorum abunde percepit, non sine magnæ patientiæ documento. Tenui victu vestituque semper contentus, orationis ad Deum cultor egregius, cui antequam alij euigilarent, iam ipse per duas tresve horas vacarat, quam nihilominus in aliam horam cum domesticis continuabat. Nullus abibat dies, quin sacrum faceret, audiretque, studium in hoc æmulatus eximij Doctoris Aquinatis, & ut erat ad parendum facilis, facile impetrabat ab eo superior, ut si ob angustias temporis opus esset, intra unius aut alterius horæ spatium, se ad concionandum accingeret, quo tempore illi familiare erat, coram Domino è cruce pendenti se supplicem sistere, à quo tanquam à Magistro docebatur, quæ alios postea docturus erat; quo pacto fiebat, ut multorum dierum labore parata concio videretur. Nihil de ardore atque æquitate animi concionando remittebat, etiam si à paucis audiretur. Pedibus iter faciebat, cum vel circumiecta oppida ad fructificandum in vinea Domini obibat, vel ad conuentum totius Prouinciæ Patrum proficiscebatur, quod & saxagenarius fecit itinere leucarum 50. In India cum aliquando laborum incommodis consternatus iaceret, fulgens Maria Virgo sese palam ostendit, cui postquam hono esse animo iussit, fidem fecit, eas ipsas poenas vlticibus Purgatorij flammis non daturum, quin rectà post beatorum sedes conscensurum. Quo viso ac dicto mirificè re-

creatus, ærumnas quascunq; in posterum æquo animo tolerare non dubitavit; qui dum vixit beneficij memor, secunda cuiusque hebdomadæ feria humi sedens prandebat, cænabatur, lances detergebat. Accipiendum attentis auribus quod sequitur. In vrbe quadam dum aliquando iter faciens concionaretur, perconctatus est quidam eximia sanctitatis Religiosus, quis & cuias Ecclesiastes ille esset, cui satisfactum cum esset, subiunxit, se diuinitus accepisse, ideoque certum sibi, hunc ipsum Societatis Iesu Patrem, cœlesti Patriæ ciuem esse designatum. Consentit apertius, idemque locupletius testimonium viri sanctitatis atque doctrinæ opinione clari, ob idque digni sane, vt Franciscani, qui Nudipedes nominantur, hoc tanto alumno gloriantur: hic, inquam, cum Parentis nostri Ignatij sanctimoniam apud Antistites à Pontifice ad id muneris designatos testaretur: paucis, inquit, retro annis ex hac vita migravit è Societate quidam, cuius anima cœli regna conscendens obuios habuit Deiparam, Apostolorum Principem, & D. Iohannem, S. denique P. Ignatium; gestabat veneranda Dei Mater suis ipsa manibus coronam, qua mox beatam illam animam honoris ergo donauit. Hanc vero animam præfati fuisse Patris, aperuit postea Monachus ille Archiepiscopo seorsim sciscitanti, ægre etiam ferenti, quod intima huiusce Patris familiaritate vsus non esset, dum in viuis ille agebat. Hæc pauca de multis, quæ de hoc religiosissimo Patre dici poterant. Multis est in his oris Parentis nostri sanctitas testata miraculis, in quæ diu multumque optabamus, vt summi Pontificis auctoritate inquireretur, quod

H 5

tandem

tandem hoc anno Deo bene iuuante sumus confecti. Placuit huiusce Diœceseos Archiepiscopo rare doctrinæ, prudentiæ atq; pietatis seni, eiusq; Coepiscopo Monacho Franciscano, qb^o huiusmodi fuit negotiũ demãdatum; vt patentes ex vrbe litteræ, (Rotulum appellant,) in æde sacra augustissimi sui Collegij sibi resignandæ traderentur: quanto autem cũ apparatu paucis dabo. Ad diem dictam multitudo ciuium adfuit cuiusq; ordinis, recentis auida spectaculi, Ciuitatis Proceres, Dynastæque, senatus etiam capita; omnium tandem religionum viri grauisissimi, hi omnes ad pulsus campani æris acciti, pridie huius diei sub noctem, & hoc ipso die sub lucem, meridie tempus deniq; resignandarum litterarum nihil nisi sacri æris fragor duobus è Templis, Maximo, atq; altero Archiepiscopalis Collegij audiebatur. Erat spectatu digna ipsa Templi facies interior, quæ varijs ornata picturis omnium oculos in se animosq; conuertat; tum vel maxime ingens ara præter cætera visenda fuit ornatu pulcherrimo, quæ quia tot tantaq; sanctorum signa ad eorum reliquias afferuandas eleganter efformata non caperet, altera vtrimq; necessario fuit excitanda: Effigies duæ ad viuum effictæ P. N. Ignatij, cui tota celebritas dicata, sacrariũ mediũ habebat. Non longe hinc tabulatum aberat, Antistitum sedes, pendebat in eo ad vtriusq; subsellij ornatum peristroma opere Phrygio magnifice pictũ, siue artificis manũ, siue Iesu nomen societatis insigne consideres, opus sane tanti Præsulis auctoritate dignũ, & in huius diei vsum dũtaxat comparatũ. Quæ omnia vt à ciuibus animaduersa fuere, tanta confluit vndique turba, vt nulli iam in templum pateret aditus

aditus, vel Patri, cui totius rei promouendæ prouincia incūbebat; is enim in communibus Templi foribus, cum non paucis è nostri ordinis primoribus ingredi conabatur, præferens in argenteo quodam ferculo mire cælato Pontificium diploma, cum aureæ vestis inuolucro. Sed alia tentanda via. Vt autem in omnium conspectum cum Diplomate ventum est, ceperunt omnia confestim symphonix cantu, carminibus etiam P. N. Ignatij laudem percrepare, mox munerisne, an mandati ex vrbe transmissi oblatio subsecuta; at vero accepta debita cum obseruantia; nam vterque Antistes venerandum Diploma & osculatur, & capiti superponit, traditque legendum: interim pius Archiepiscopus toties ad Ignatij nomen caput in terram inclinat, quoties legendo iteratur. Decursis per duas horas huiusmodi litteris, designatis officiorum præfectis, dispositisque necessariis ad testes citandos, tandem repetito, vt antea, cantu, symphoniaque res feliciter admodum confecta est.

COLLEGIVM VALENTINVM ET Gandense.

ESociis vnus vita functus. Is fuit Ioannes Dias ex oppido S. Stephani à portu, iam quadragenarius vndevicesimo ab ingressu anno, & vno ferè à nuncupatione votorum solemniorum: is cum incideret aliquando pestis in vrbe[m] Tarracōensem, nostrosque inualisset, satis gnarus Martyrij genus esse humanæ salutis causa obijcere se pestilentix, affectos omni ope iuuat. In huius locum
suffecti

suffecti quatuor; in ijs adolescens bene litteris exerci-
 tus, & præclaris ad munia Societatis dotibus instru-
 ctus. Litterarū studia in hoc Collegio præcipuo totius
 prouincię seminario maxime viget: nam præter qua-
 tuor Theologiæ Doctores, quintus Philosophiæ, de
 cursis feliciter spatiis, ad metas peruenit, ad quas alio-
 iam cogitat è carceribus exiens. Theologiæ, Philo-
 sophicæque concertationes, magna & nobil-
 frequentia celebratæ, maiore quam vnquam
 quod mirandum magis, quo plura impedimenta
 fuere ad huiusmodi frequentiam; nam publicæ A-
 cademiæ Doctores, quę in hac vrbe celeberrima est,
 illas non solum cohonestare sua præsentia recusa-
 runt, sed alios etiam ab hoc officij genere reuocari
 nitentur. Vicit tamen irritos eorum conatus
 mutus in nostrum ordinem ciuium, religiosorumque
 amor: Neque vero inter litterarias exercita-
 tiones officia in proximos neglecta. Catechismus
 explicatus, tum in ipsa vrbe, tum in oppido subur-
 bano, in quo multos per annos verno ieiunio po-
 meridianis horis concio ab vno è nostris haberi so-
 lita; tum vel maxime hoc anno, quanto cum animo-
 rum commodo, hinc coniecta. Res est spectatu
 digna, videre hominum cætum, vnoquoque die fe-
 sto se verberantium, inter quos sunt nonnulli fer-
 ventioris spiritus, & probatæ virtutis, qui tanquam
 Antesignani rem ipsam, quâ hortando, quâ operan-
 do promouent: Quantus autem ex piorum exem-
 plorum narratione perceptus sit fructus, multorum
 ad meliorem vitam conuersiones confessionesque
 de tota vita declararunt. Ex horum numero Ado-
 lescens indusium sibi exuere festinabat, in stipem
 mendici

mendici, quòd aliud nihil in promptu haberet, dedissetque, ni sui vetuissent. Opera pretium erit apponere actus mali Dæmonis, quibus homines à laudabili hoc opere conatur auertere. Ægre ferebat ille commodum, quod vnus ex exemplorum narratione, verberibusque pro Christo susceptis referebat; Quocirca vxorem mouit, quæ marito per summam impudentiam, illuderet, eidem crebro ludibrii causa Beati ac Iesuitæ nomen obijciens, adderetque, se libentius audire, cum ludis, aut alio vitiorum genere implicari; quam huiusmodi corporis afflictationibus oocupari, & harum causa in nostrum Collegium statis diebus itare. His & similibus facile annuit miser, sui que dissimilis, cœpit bona sua (& erant ipsi non modica) ludendo absumere, ita vt breui illa omnia pessima irent. Vnus duntaxat domi reliquus erat annulus, & hunc cogitabat ludo, seu iacturæ potius exponere. Hæc inter rebus omnib⁹ desperatis, subiit eum cogitatio suæ miseriæ & indigentia, cuius vt finem inueniret, laqueo sibi vitam finire statuit: loca quæ ebat extra urbem ad suspendium opportuna, cum incidit in virum ex cætu se verberatum; is hominem intuitus, agnoscit vultu indicante graui aliqua molestia affici: rogat causam; promittit, quoquo modo possit absterfurum, si detegat; abnuit, tantumque hæc ab eo verba extorsit: ne mihi gradum remorere, cum sit in præsentia festinandum: quæ sæpius interrogatus, repetebat; orat saltem vt ad sacram ædem ambo diuertant, augustissimum Missæ sacrificium audituri, hic tandem annuit, importunum modo deprecatorum à se repellat. Profuit hanc capessisse viam; nam cum

à sacro

à sacro rursus cupidius instat, alterius vicit silentium, qui rem totam à capite arcessens, salutaribus amici monitis non solum omni molestia liberatur sed etiam ad intermissa illa virtutis opera restituitur. Nec defuit suum mutationi præmium, nam breui in possessionem rei familiaris, ex qua lufionibus deciderat, restitutus, cum Deo etiam, quod longe excellentius est, in gratiam redijt. Et vt aliud ex alio, addã & illud, vt diuina animaduersio in eos, qui ab hoc virorum catu se segregant, animaduertatur. Conuitia in quendam vicini iactabant, non aliam ob causam, quam quod se sponte cædentibus immiscerent. Non deerant alij æquiores iudices, qui eundem in proposito confirmabant, sed vt est hominum genus in malum procliuè, deterius consilium secutus ab incepto destitit. Piscatoriam is exercebat artem de more piscatũ cum sociis se contulit, cymba, que vehabantur in altum abrepta, vi subitæ tempestatis medijs in tenebris fluctibusque iactatur. Ad hæc imbrium, niuium, ventorum immanitas tanta, vt iam consilij inopes, amisso præsertim gubernaculo, ac rigentibus totius corporis artubus, spes salutis ablata videretur, & erat haud dubie, ni vna oës ad Cœlitum opem, tanquam ad sacram anchoram confugissent. Is in primis boni operis desertor, qui hac de causa offensum sibi numen veritus, Apostolum, cuius antea Templam ac Collegium se verberaturus inuisebat, enixe orat, vt se suosque, qui in eodem erant lembo, seruos velit, quod si fecerit, sibi in animo esse, illa eadẽ loca suo dicata nomini verberationis die grato animo in posterũ reuisere. Non in casum fusæ præces: nam in obiecto quodam oppido ignea lux emicant,

cans, suo adpectu deficientes animos recreauit;
 mox littus eos incolumes excepit, qua freti vi, incer-
 tum: hoc certe constat, ventum per id temporis è
 terra furere, ideoque nulla ratione ipsis secundum.
 Inter eos qui ad nos flagellationis causa conueniunt,
 vnus erat adolescens, qui perditorum adolescen-
 tium consuetudine suos ipse perdidit mores, corru-
 ptos ebibens: monetur ab amico apertè & acriter ne
 erret, neue seductus verberationem intermittat: ad-
 uertat quam præclara, quamque feliciter secum
 ageretur, eo vel maxime tempore, quo ad cohiben-
 dos animi motus, flagra sponte subibat. Respondet
 se non inficias ire, tranquilliozem multo, pacatio-
 remque duxisse vitam, cum piorum studium æmu-
 latus, pijs exercitationibus verberum, & colloquio-
 rum intererat, nec melatet, inquit, quantum muta-
 tus ab illo sim. Hæc fatebatur, vel inuitus conscien-
 tiæ stimulis agitatus, nullatamen in eo morum mu-
 tatio. Rursus boni ille suasor ad minas conuersus,
 monet iratum in se Deum saltem pertimescat, ni ve-
 lit exitialem exitum sortiri; futura visus est præsa-
 gisse, nam triduo post in publico totius vrbs foro
 pugione confossus corruit mortuus, nullo interim
 edito doloris signo. Smile quiddã alterius adolescẽ-
 tis in medium afferre non est opus, qui ob pessimam
 cum muliercula consuetudinem, sub eius ipsius do-
 mus tecto interfectus, non impune tulit, se à volũ-
 taria stas diebus in Templo nostro verbe-
 ratione subduxisse, ad quam vt reuoca-
 retur, nullius suasu adduci
 vnquam potuit.

)?(

COL-

COLLEGIVM CÆSARAVGVSTANVM
& Bilbilitanum.

ADolefcēs Geneuę hēretico patre natus, hārefi
abiurandę cupidus, relicta patria in Hispaniam,
ac demum in hoc Collegium venit, vbi noſtrum con-
ſuluit Sacerdotem, qui cum illi præclara omnia con-
ſuluiſſet, curauit tandem vt ſanctum Baptiſma, quo
nondum erat luſtratus, ſuſciperet: ex eo temporē
inferno hoſti vires imminutæ: nam cum antea iu-
uenis eum coram cerneret, interdum vt ſenem ve-
rendum, interdum vt puerum egregia forma, eiuſ-
iam liberari cœpit adſpectu, ac verbis, quibus acriter
ipſi ſuccenſebat, monebatque terrendo, ne fidei
Catholicam amplecteretur, alioqui futurum, vt
damnatus errati pœnas daret; ſi vellet, ſpondebat ſe
facturum, vt breui horarum ſpatio Geneuam per-
ferretur, ſed conſtans iuuenis peruiſciam Dæmo-
nis ſuperauit Deo nixus, neque pia Regiſ munifi-
centia nouo Catholico deſiderata, aſſignatis rediti-
bus ad honeſtam huius ſuſtentationem.

EX COLLEGIO BILBILITANO
hæc ſunt.

SAcerdos, qui licet alijs exēplo præibat, de frēnā da-
tamen libidine non admodū curabat; ægrotabat
iſ leuiter corpore, grauius animo, cui decumbenti
mulier noſtrorum opera ad honeſtatem inſtructa
adſuit, ſeu miniſtrandi, ſeu inuiſendi cauſſa. Occaſio-
ne naſtus mulieris, quod ſæpe alias inſinuarat, non
erubuit manifeſto pertentare, illa tamen abnuendo
p̄clarū dedit ſuę virtutis ſpecimē; at quid non cogit
cæca

cæca libido? Vult ille lecto desilire in abnuentis amplexum ruiturus, hæc tamen conando repentinè moritur.

Ad ceteras vtilitates, quæ à nostrorum opera promanarunt, illa non leuis momenti. Capuccini ædibus incommodis ad habitandum & parum salubribus vsi adhuc erant; at suasu vnus è nostris iam eis vir nobilis cœnobium à fundamentis commodiori in loco erigit, quo mirum quantis benevolentie vinculis religiosissimorum Patrum animi nobis deuincti sint, imo quanta apud Ciues vniuersos nostri ordinis existimatio fuerit excitata, hinc facile coniectu. Quidam Ecclesiæ sacerdotio insignis factum laudauit, ea nostrarum laudum testificatione, vt diceret, si pro facultatibus posset, libenter nostri Collegij parietes aureos erecturum. Mulier difficultate partus triduo laborabat, iamque videbatur extremum antea spiritum editura, quam foetum. B. P. Ignatij effigem osculatur, & dicto citius puerpera incolumis incolumem edit puerum tantæ molis, vt medicis admirabundis pro miraculo esset, tantum potuisse emitti. Quinque alij iam prope depositi, recuperatam valetudinem B. P. Ignatio acceptam referunt, trina orationis Dominicæ & Angelicæ recitatione. Eiusdem procul dubio meritis & precibus femina nõ obscuris orta natalibus, è feбри emerfit, quæ bis quotidie incrementa suscipiens, agram diu noctuque insomnem male vexabat; nulla cibi retentio, totius corporis debilitas summa; quid faceret tot malis afflictæ, nisi ad diuinam opem confugeret, quam à B. P. Ignatio fidenter implorat, hortante vno è nostris, qui hac de causa triduo in honorem

I

sanctissi-

Sanctissimæ Trinitatis rem diuinam fecit, factum pro sua bonitate Deus probare visus est; nam quo primum die Pater sacris fuit operatus, vnum duntaxat febris suscepit incrementum, nullum postridie; febrilandem ac morbo liberatur. Non desuere solemnes, & solito cum fructu in vicina loca excursionones, in quarum altera nostri ab oppidanis non humaniter primum accepti, in magna præsertim annona caritate, quam ob causam coacto catu de admitendis Patribus inter se agunt, qui diem fere totum deliberando consumpsere; Nostri ieiunando in Templo rei exitum expectantes, quò cum aliqui conuenissent, eos sibi concione habita deuincire cœperunt; at ubi cæteris Societati ministeriis agrestes homines excolere aggrediuntur, iam rubore suffusi suspiciunt, quos antea admittere in sua tecta renuebant; iidem ipsi nos illuc aduenisse ex animo gratulantur, & ad grates habendas, veniamq; petendam pro iniuria illata conuersi, habendi atque petendi finem nullum faciebant, quorum vna hæc erat vox: Obsecramus pro vestra lenitate Patres, ne præterita quasi repulsa offensi, nos sæpe inuisere dimittatis, contendemus profecto officiis, quoties vestra præsentia frui dignabimur, vt intelligatis, nos tanti beneficii memores in perpetuum fore.

COLLEGIVM TVRIACONENSE.

MAleuoli falsum crimen homicidij affinxerant sacerdoti, qua de causa in carcere detrusus, & tantò atrociori supplicio puniendº, quàm crudelius facinus ei falsi testes imposuerat; accitur à sacerdote
ex

ex nostris alius, solatium aliquod, si posset, misero allaturus, solatium attulit & libertatem: nam veritas, quæ in occulto latebat, se palam ostendit nostri sacerdotis opera, qui cum Præsule serio egit, ut inson-tem exsolueret.

RESIDENTIA OSCENSIS.

Quo die solemnia nascenti Virginti totus orbis concelebrat, priore arcta nimis & tenui relicta domo, ad laxiorem demigratū, quæ superiore anno nostris fuerat impēsis coëmpta, eo ēt die prius sacrū, concionāte ē nostris sacerdotibus vno, totā pœne ciuitatem illuc excituit. Obita à nostris solita Societatis mūnera multiplici fœnore. Ad sacra confesionis & Eucharistiæ sacramenta frequentissimi Incolæ, adeo, vt ēt accolis præeuntes exemplo ex ipsis se ferrent mōtibus, copia vt ipsis pariter fieret tantorum charismatū. Non teritur otīū à socijs, imo ad Xenodochia, & carceres ad subleuandos miseros cum cōrentione itum. Inimicitiarū æstu huc illuc agebantur nō pauci, nostrorum opera facta tranquillitas. In captura iuuarunt duo ē nostris huc Cæsaraugusta profectis, & huiusce Diœceseos per celebriora vagantes oppida, quibus toto tēpore, quo illic morati, tāta certatim occurrit multitudo, vt reficiēdis cibo somnoque corporibus locus agre concederetur. Arcebantur nostri aliquibus ex oppidis, quod iactarent se nostrorū opera minime egere, tulere æquo animo repulsam, vsq; dum hospitio piorū accepti; cœpti concionibus oppidanorū animi deliniri, quos dein adeo facti penituit, doloris vt maximi nō solū dederint indicia, sed ēt optima quęq; officia summa grati animi significatione eis præstiterint. I 2 COL

COLLEGIVM BARCINONENSE.

FVit hic annus Barcinonensi Collegio P. Petri Domenech funere insignis. Vir fuit in societate antiquissimus, quinque enim supra quinquaginta in ea vixerat, & in eadem magnis muneribus perfunctus, Rectoris sapissime in hac Aragoniæ, Castellæ, & Toleti Prouincia, quin & primus Toletanæ domui professæ præfuit. Septimancis cum ageret, ad B.P.N. Ignatium litteras dedit, à quo etiam vicissim accepit. P.N. Fráncisco à Borgia comes datus, biennio fere itineris, laboris & muneris Cómmissarij generalis: quia Generalis creat⁹ hunc eundé Madaurá Affricæ oppidum munitissimū misit, vt summo Montefæ Magistro à confessionibus esset, qui præsidium illud pro rege Catholico aduersus Turcas summo cum imperio tuebatur. Sed milites interim negligebantur, ad quos consilio & sacramentorum administratione iuuandos remeare iussus. Romæ conuentui Patrum interfuit, cum de eligendo P.N. Generali Aquaiua agebatur: Vnde non prius discessit, quam de Collegio Gerundæ extruendo cum Pontifice maximo actum, multis licet cōtranitentibus; sed vicit Patris constantia & sedulitas, quæ tantum apud Pontificem valuit, vt res ei cesserit ex sententia. Plurimarum virtutum laude excelluit. Discretionis in primis spiritu, vt breui quæ fusam postulât narrationē perstringam, quæ consummatæ sapiētiae virtus est. Caritatis in domesticos & externos, Prudentiæ in rebus domi, forisq; accurate disponendis: Sollicitudinis in rebus sibi cōmissis, equitatis & magnitudinis animi in aduersis, tollerantiæ ad internos
cuius-

cuiusque motus tolerandos. In obedientiâ tanto ferebatur studio, ut iussa præpositorum quam accuratissime exequeretur, à quibus etiam, ut ne latû quidem vnquem alij discederent, omni opere contendeat. Communem victum, vestitumque perpetuo amavit, vnde nihil sibi proprie apponi volebat vnquam; hunc vitæ cursum ad octogesimum ætatis annum continuo, exacteque seruauit, quando iam vacillantes manus nec verrere, nec lances à mensa perpurgare valebant, ut ad hanc vsque ætatem consuevit; præter alia, quibus sponte corpus affligebat, singulis se noctibus verberabat. Societatis ministeriorum indefessus administrator. Quinquaginta quinque annis in societate actis, & in hac vita octoginta duobus, ad parata præmia breui morbo translatus creditur. Duo impetrauit in exitu, quæ valens sæpe optauerat, paucorum scilicet dierum morbo, & placidissimo quasi somno extingui. Tres Societatem ingressi, eius vicem aliquo modo compensarunt. Mense Martio Roma perlata summi Pontificis litteræ, quibus ampla fiebat potestas Barcinonensi & Ausetano Episcopis inquirendi authoritate Pontificia in acta moresque Parentis nostri Ignatij, quibus nouum ille vitæ genus in hoc tractu instituens, Barcinonem, Mõtem ferratum, Minoressam denique in omne æuum nobilitauit. Resignandis huiusmodi litteris indictus fuit dies decimus Aprilis. Illud autem splendoris accessit, quod per eos dies hic Barcinone provincialis Patrum conuentus opportune celebrabatur, qua de causa in magna tum ciuium, tum nostrorum frequentia, prædicta fuit litterarum apertio. Ad negotium istud vrgendum de-

signatus fuit P. Petrus Ægidius, huius Collegij Re-
 ctor, qua in re solerter, vt affolet, se gessit. Illud et-
 iam hac in parte singulare, quod inter alia totius
 Hispaniæ diplomata ex vrbe transmissa, hoc ipsum
 constat primum omnium fuisse resignatum. Re
 Barcinone ex sententia tertio Idus Iunijs confe-
 cta, reliquum erat vt Minoreffa, ac in Monte Serra-
 ro idem continuo negotium vrgeretur, sed expe-
 ctandum fuit initium mensis Septembris, quando
 Ausetanus Antistes è morbo conualuit. Gratus sane
 fuit Minotensibus duorum Antistitum aduentus,
 gratus tamen quod sequitur. Laurentius Nieto
 Benedictinus Monachus, in Episcopum Alensem
 (Sardinia est diocesis) erat consecrandus, rarus
 hanc sibi occasionem duorum Episcoporum, eam
 minime prætermittendam duxit: accito itaque ter-
 tio Solsonæ Antistite, summa cum caremonia ob-
 seruatis rebus omnibus, vt solemnia, ac iusta con-
 secrationis postulant, consecratus est, quod eo ma-
 gis habuit celebritatis & plausus, quo nouitatis, si-
 quidem ex hominum memoria nil tale Minorenses
 conspexere: agnoscebantque omnes liquido, P. N.
 Ignatij beneficio sua in vrbe talia contigisse. His
 Minoreffæ peractis, nulla interiecta mora, duo illi
 sacrorum Antistites celeberrimam Beatæ Virginis
 Ædem in Monte Serrato sitam adeunt, quicquid illic
 Parens noster Ignatius edidit, grauitè indagaturi,
 id negotij triduo optatum ad finem perductum.
 Aytonæ Marchio in curia Pontificia Regis nostri
 legatus, hinc in Italiam nauigaturus, antequam cum
 excellentissima coniuge mari sese committeret, nõ
 modo nostrum Collegium sæpe inuisit, ea beneuoli
 animi

animi significatione in Societatem, quam cum lacte
 nutricis omnes illius familię proceres suxisse, vetera
 eorum in nos beneficia immortali memoria dignif-
 sima testantur; verum etiam ipso navigationis die
 ambo diuinis epulis apud nos pasti. Dux ipse Mon-
 talti Regni Prorex, cum sub natalicia Christi Domini
 in periculosum morbum incidisset, concepto voto
 inuisendi Beatam Virginem Montis Serrati, specum
 etiam, quam Minorella Parens noster Ignatius ora-
 tionis locum sibi delegerat, valetudini restitutus,
 votum exoluens non solum antrum adiuit, vti pro-
 miserat, sed & in Sacello supra Cryptam ab Aufetano
 Præsule exadificato, cœlesti mensæ accubuit, vti in
 sacra Virginis æde fecerat, cuius exemplum secutæ
 pari religione & pietate Mater & Vxor, item eius
 consanguineus Dux alter à Terra noua. Ciuitatē no-
 bis officiosam habemus, vnde complures non ob-
 scuri nominis ac dignitatis homines nostris confi-
 tentur, nihilq; fere grauius decernitur sine nostrorū
 consilio. Cœnobium duplex sacrarū Virginū horta-
 tionibus pijsque sermonibus ad cursum perfectæ
 religionis excitandum curauit ab vno è nostris Bar-
 cinonensis Antistes, antequam ad ea lustranda acce-
 deret, qua in re nec quidquā statuit Patre incōsulto.
 Data est opera, vt societas eorum, qui mercaturam
 exercēt, grauib; damnis, quibus afficiebatur, leua-
 retur, cū in cambij, vt vocant, cōtractu multū pecu-
 nia amitti oportebat, pro ea, quæ alibi soluenda da-
 batur: lucrum namque in huiusmodi re minui de-
 buit, lata ob id annua lege ex consensu Proregis, eo-
 rūq; quibus Societas ipsa negotiū detulerat, magno
 plurimorum bono, qui egestate coacti bonis tan-

tum non cessarant; & quod mirere, tum ij quibus danda, quam quibus accipiēda pecunia erat, factum laudarunt. Annuā pensio decem aureorum, quam hoc Collegium iam inde à nobilissima fundatrice Maria à Iara soluebat, hoc anno redempta; auctum præterea annum Collegij vectigal 50. aureorum hæreditate piæ cuiusdā feminæ, cui P. N. Generalis permissu sepultura in Templo nostro data est.

COLLEGIVM GERVNDENSE, ET
domus probationis Tar-
raconensis.

Gerunda hoc anno apud nostros, vti assolet, & animi pietatis, & corporis valetudo. Vnus dumtaxat desideratus Fr. Andreas Galca, qui eadem die, qua solemnes agebantur feriæ, quibus Christus liberando humano generi, è stipite pendens Patri spiritum reddidit, reddidit ipse suum; vt qui Iesum erat æmulatus in vita, eundem æmularetur in morte. Is scholaris erat singularis spectationis, obsequio, & caritatis ardore conspicuus. Præpostera tñ alterius adolescētis sors, qui cum diu multumq; Societatem expetiisset, eius precibus victi annuere Patres: sed vnus renuit natura pater, senectam præferens suam, cui, vt aiebat, solus restabat leuamento. Votum obtinuit parens, haud tamen impune: nam illico profecti vnà ad eundem in possessionem cuiusdam Prioratus, vixque reuersos morbus excipit: filius in Hæctica contabescit. Scholæ etiam cum aduersantis Ciuitatis impedimento, vberiores hoc anno fructus dedere, singulari præceptorum opera
publicas

publicas solemnitates, lemmatis, poëmaticis, varijsq; litterarum ornamentis illustrando. Hinc annuæ Theses, & frequētiam, & probationem nactæ. E Sodalitate scholasticorum, quæ in dies frequentior, sex varijs se religionibus addixere: coniugatorum alia sodalitas etsi opulentiorū numero decrescit; pauperum tamen spiritu solerti multitudine reerescit; est in Nosocomiis, in soluendis vinctis, alijsque pietatis operibus sedula.

Tarracone benignius est hoc anno actum nobiscum, licet tres tantum tertiana febrilaborarint, & decesserit vnus Pater Ioannes Labrador natione Catalaunus, annum agens ætatis 32. Societatis vero nonum. Vir abiectioe sui & despicientia non vulgari. Cum in hac vrbe, in qua nulli non notus Societatis tyrociniū posuisset, ad sui victoriam libentissime foras ibat aquatum nulla toga, nedum pallio; ligna etiam ad domesticum vsum è littore domum adsportabat, pauperes inter inglorius latebat, atque iisdem, quibus illi, cibarijs emendicatis vescebatur. Mensæ accumbens antequā cibum fumeret, cogitabundus non nihil hærebat interim, dum edenda, quantum in se erat, egentioribus se affectu erogasset. A pueritia voto se castitatis obligauit, quam ad vitæ finem & corpore & animo seruauit. Castissimæ omnium Virginis famulatu se deuouit, in cuius gratiam sabbathis in abiectis culinæ operibus inserviebat. Virginis in sermonem quoties delabebatur, iucundè admodum quid de eadem inuenire, audireve poterat, id omne in papiraceos codices referebat. Idem studium ac cultum sacrosanctæ Eucharistiæ deferebat. Vbiuis gentium cathechesim explicabat,

plicabat, non sine insolita puerorum, ac natu grandium frequentia, singularis quippe in eo erat hoc munere peritia. Phreneticis proprium aliena loqui hic verò eo vel maxime tempore in ore habebat, quæ valens versauerat animo, ad sui nimirum utilitatem pertinentia. Carus non solum domesticis, sed externis etiam, qui pro eius agrotantis valetudine in preces effusi, quanto cum amore prosequerentur, declararunt. Magno in pretio apud ipsum erat vocationis beneficium, ea propter dicens solitum accepimus: Si (quod Deus auertat) è Societate dimitterer, nullum non lapidem mouerem, ut in eandem rursus dimitterer, quamuis mundo ueruo, si eius essem Dominus, me abdicari oporteret. Cum à prandio vel cœna eò conueniebat, quò Domestici quietis causa solent, in Crucifixi effigiè oculos intendens, hæc tacitus cum Christo: Domine, si quæ cœlum ambit, mea essent, his me omnibus volens libensque denudarem tui causa, quem è stipite nudum pendere coram intueor: hinc toto illo relaxationis tempore nihil nisi circumspicte & loquebatur, & agebat, imo de Deo libentissime sermoci-nabatur, & audiebat. Hæc quamuis ita se habeant, nihilominus extremo in morbo seruum se inutilem reputabat. Notauerat ad memoriam quidquid eorum quæ legebat, ad concionandi, catechizandi que munus facere videbatur, quam rem veritus, ne curiosius fecisset, ad eam corrigendam aiebat serio: nullum apud se librum habiturum, sola Crucifixi effigie & flagello contentum, si superstitem vitam sibi Deus concessisset. In extremis iam constitutus, ad obedientiæ vocem dicto citius obtemperabat.

bat. Tandem cum se ultimo coram Christo Domino, antequam cœleste viaticum sumeret, votorum nuncupatione religasset, ad promissa præmia euolauit: ad cuius demortui manus exosculandas Ciues non pauci conuenere. Templi suppellex aucta peristromatis, quæ totum conuestiunt sacellum maius: Domus pars loci huius salubritati valde conueniens destrui cœpta, & ad primam contignationem perducta. Duo ex hac Domo in Ciuitatem, quo nostri nondum penetrant, profecti, alter negotijs, quorum causa iter susceperat, operam nauauit: alter rei Catechisticae, cuius cum insolentia, tum utilitas fecit, ut accurrentium frequentia numerosa admodum esset: & ut Religiosus quidam inter suos primarius eandem Prouinciam docendi Catechismum sponte subiret, quæ res ut facilem euentum sortiretur, viam & rationem optimi Catechista à nostro tanquam à magistro non erubuit sciscitari. Ex hoc illud etiam utilitatis emanauit in proximos, ut multi, in quibus meretrix, de omni noxa auditi, ad meliorem frugem traducerentur. Dum excurreret Nouitius in vicinum oppidum ad instituendos pueros summa rectæ fidei, ut moris est, per occasionem inuectus est in nimiam hominum licentiam, quæ triduo illi Cineralia antecedenti in magnum malum euadit, nec operam perdidit: nam seueris magistratum edictis huiusmodi scelera sunt prohibita, & qui contra egere, puniti. Tarracone obuiam quoque itum per eosdem dies prauæ huic consuetudini, quadraginta horarum supplicatione, tanto cum apparatu, quanto fieri potuit, nec de su

deficit pia sodalis liberalitas ad rem hanc promouendam, qui moriens viginti aureos in singulos annos sodalitati legauit.

COLLEGIVM ILERDENSE.

Hic ineunte anno nostri decimum numerum expleuere, sed eo labete, illos quasi voluit Decumare. Calen. Nouemb. qui dies sanctorum omnium festo sacer est, P. Iosephus Sabaterius & Collegij & loci huius nostris primus, hinc ad superos euolauit post diurnos & assiduos vacillantis valetudinis dolores, & duplicatam tertianam febrim, qua per dies 50. vexatus est, cui dein Hectica febris accessit. Hic seu Physiologiæ, seu Theologiæ nauans operam, eximia semper virtutis, & præcipue obtemperandi studij documenta dedit, etiam cum rei litterariæ detrimento. Acri erat ingenio, & valde propensus ad litterarum iuxta ac virtutis studia, recusandi oneris causa nunquam adibat superiorem, nisi à Confessario iuberetur, ne diuino nutui aduersari videretur, quod si iussus adibat, & verbis, & vultu facile indicabat, neutram se in partem propendere. Sæpe hoc ore vsurpabat; se libenter, si maiorum voluntas statueret, ad Collegium illud reuersurum, in quo propter cæli inclementiam, vires, valetudinemque amiserat. In Cæsaraugustano Collegio Ministri officio cum fungeretur, eius modestia, submissio, caritas denique in imperando mire semper enituit. In consuetudine & colloquiis minimo quidem cederat, quoties in aliquo eum sibi aduersari cerneret, etiam in re certa, & manifesta. Nullum vnquam verbum, quod in proprium cederet honorem, effudit

visus

visus: Linguae difficile instrumentum ita compe-
 scuit, vt mentem nunquam præcurrisse videatur. Si
 quem insciens verbo læderet, ter quaterque læso sa-
 tisfacere conabatur. Nulli non hunc carum, gratum-
 que benignitas reddidit. Multis annis molesto affli-
 ctus morbo, summa semper æquitate animi diui-
 næ se attemperauit volûtati. A peculiari victu vehe-
 menter semper abhorruit. Paupertatis, castimoniæ-
 que magnus fuit Erastes: hinc si quid à suis dono
 mittebatur, accipere renuebat, quos non nisi perra-
 ro, & præcipiente superiore, inuisebat: Hinc etiam
 mulierum collocutiones omnino fugiebat; earun-
 dem nihilominus confessiones, vt se totum ad So-
 cietatis institutum effingeret, audiebat non inui-
 tus. Et quoniam confessionum incidit mentio, non
 omittam quod sequitur. Ad eas excipiendas primus
 omnium accedebat, vltimus recessurus. Deiparæ
 Rosarium voto adstrictus, quotidie recitare; quo-
 tidie etiam conscientiam per confessionem expur-
 gare solebat. Christi patientis vulnera & tormenta
 præmeditatus fuerat quàm sæpissime: cum ergo
 iam fere animam exhalaret, vulnerum & tormen-
 torû Crucifixi recordatione delectabatur maxim-
 opere; rogabatque adstantes, vt quiddam de vene-
 randis illis Christi vulneribus atque doloribus in
 memoriam reuocarent. Tandem extremo in mor-
 bo bis totius vitæ confessione animum expiauit.
 Deinde sacramentis munitus, cum cœlesti æterna-
 que vita patrium solum commutauit, ætatis an. 34.
 Socie. verò 15. Affirmauere nō immerito, prædixisse,
 sibi die sanctis omnibus sacro è corporis fratione
 esse excedendum; nam asserenti cuidam, quod iam
 melius

melius haberet, breui cum fauente Deo sanitati restitutum iri, ita respondisse accepimus: Sanctorum omnium die tui asserti veritas comprobabitur.

Apertæ sunt Humanitatis scholæ omnium consensu, atque suffragijs, quæ emolumentum non paruum, vti speramus, huic Vrbi, Academiæque perantiquæ conferent: Siquidem aucto vestigali sociorumque numero, maior etiam erit fructus ministrorum societatis.

COLLEGIVM BALEARICVM

IN Minoricam Insulam non longe ab hac sitam inquam nostrorum nullus pedem posuerat, duos è nostris profectos Præfulis Vicarius, Prætor, & magistratus summa cum gratulatione exceperunt, quorum quisque domum suam hospites deducere contendebat: nullus tamen impetrare potuit, quin nostri pauperum more ad hospitem domum deverterent, & fuit operæ pretium nostros eò se recepisse, ne in posterum refugerent insulani illuc accedere, nedum ibi decumbentes inuisere (egregia sane laus pietatis) quod tanquam vile, & abiectum aspernabantur, imò, si Dijs placet, dedecori dicebant: ergo quam alta fuerit inscitæ rubigo deterrenda, quilibet vel mediocriter sapiens conijciat. Ex quo autem nostri pauperum domicilium incolere cœperunt, incolæ etiam, tanquam nostro exemplo suum errorem dedocti illud frequentarunt, munuscula elemosynæ loco miserunt, tot & tanta, vt et pauperibus ad multos dies suppeteret. Iam vero insulæ Prætor, & qui illi iuris peritus assidet, quando non sunt assequuti nostris prudentibus vel cœnantibus

tibus

tibus adesse, ne quid eis forte deesset, suos certe filios tanq̄ famulos miserunt, qui mēsa ministrarent. Digressi Patres ad opus, strenuè consueta Societatis nostræ munera exercuerunt. Inprimis nostrorum concionibus excitata egregie ciuium pietas ad inopiam domus hospitalis subleuandam.

RESIDENTIA PERPINIANENSIS.

Duo familiæ nostræ addicti, quorum alter parocia oppidi non ignobilis suæ cōmissa curæ se abdicauit: alter spei est optimæ adolescens, spectata ē virtutis & constantiæ: diebus.n. decem hinc mater, filij cognito consilio, verbis, lacrymis, omnibus de quæque machinis: hinc propinqui amici crebris suasionibus, se præclaris eius conatib⁹ opposuere. Quæstus complebat omnia mater. Quid me, inq̄t, deseris in senili ætate orbam? Verum est præter te duos mihi esse filios, cæterū non te latet, alterū iam ad Capucinos: alterum vero ad Societatis Iesu Patres, quo tu properas, se contulisse. Duæ insuper filiæ, quas diuino munere acceperā, nonne altera Monialis iam uota emisit? altera vero, & si adhuc penes me sit, nunq̄d sororis suæ vestigiis insistere non cogitat? His cum ita se habeant, qui mihi iure succenseat, si orbitatem meam desleā, cum te, quæ baculū senectutis meæ fore sperabā, corā intuear talia moliētē? Tantū absuit, vt his & similib⁹ emollitus strenu⁹ Christi miles manus daret, vt iacta in se tela omnia inuictō animo retundens, veniam nostrum institutum amplectendi extorqueret, maternamq̄ tandem benedictionem impetraret. Triduo ante primū solemnis ieiunij diē nostro in templo sacratissimū Christi corp⁹ sub hostia

stia

stia consecrata populo adorandum patuit, non sine magna concentus musici varietate & copia, pari civium concursu, præeuntibus suo exemplo Episcopo, Urbis Prætoris, patribus etiam iuratis. Societas suos parit fructus. In urbe cæteræ quæ solent utilitates extitere. Itum sæpe extra urbem, oppidaque multa Societatis muneribus adiuta: duo præsertim frequentiora: in quorum altero, ut solita solito more præteream, crebra sacramentorum usurpatio: confessarijs etiam audiendi alios de peccatis studium inunctum: excipiendis enim confessionibus antea cõdifficiles se præbuisissent, facile alios à peccatorum expiatione auocabant. Flagellorum usus ibidem tanto ardore susceptus, ut ter in hebdomada summo studio & contentione repetatur, etiam à rusticis diurno labore defatigatis; nec mirum in hominibus præsertim peccatorum odio stimulis: fatebantur multi, nunquam tam bene, tamque ex animo culparum pœnituisse, proque ipsis tam dignas se pœnas dedisse. Alterius oppidi culturam aggressi, tam avertis omnium animis excepti sunt, ut nullus in eo locus, nec xenodochium quidem, illis ad habitandum concederetur. Negabant oppidi Magistratus necessariam nostrorum ibi operam videri, ob Franciscanorum Patrum vicinitatē, qui ibi versabantur: Parochos deinde grauitè officio suo fungi. Nostri magna animi constantia vno Deo freti, cuius causam agebant, statuunt appositis rationibus, & quod caput est, inuicta patientia, aspera ingenia, & auersas voluntates mitigare. Dies ad noctem extractus id frustra conando; intendentibus se iam tenebris, parochos demum ad eunt rogatum, ut se hospitari

tari

tari vellent; hi tamen haud alijs humaniores, sua indigentia, & domus angustijs alienatam à patribus voluntatem obtendebant. Caterum commendatitijs litteris ab Episcopi Vicario non nihil inflexi, magni beneficij causa nostros comitati sunt, dum hospitium ostiatim perquirerent, repertus tandem aliquando sacerdos, qui eorum vicem miseratus nostros apud se habuit, donec Magistratum permisso in nosodochium admitteretur. Hic statim quæ vbiq; solemnità fuerent, administrari cœpta; Quo in studio octiduum elapsum, magistratus tamen à sua sententia neutiquam deiecti. Istorum tenacitatis causa ridicula sane: Respondebant vages nos esse, & missiones exterorū à Societatis alumnijs suscipi, tanquam opportunum negotiandi genus, vt victus oppidatim comparetur, per simulationem iuuandi proximos. Nec dubium, si huiusmodi hominibus fiat potestas ingrediendi hospitalē domum, quin eius redditus occupare intentent, iusque in illos acquirere conentur. Singulari Dei beneficio factum dicerē, vt cum per ferme eosdem dies vigilāntissimus Antistes, cui cordi Societas est, diocesim lustraret, huc forte deueniret, qui recognita domum designavit, in qua seorsim Patres, nemo præterea viueret, quibus vt victus necessaria essent, sacerdoti negotium dedit illa subministrandi: ergo nostri hanc felicitatem consequuti, impensius cœpere audiendis confessionibus, concionibus habendis, & Christianæ doctrinæ rudimentis explicandis, Christianam rem promouere: & à pauperibus in nosocomio degentibus auspiciati, ipsis prouisum est, vt Pontificiæ indulgentiæ nostrorum peregrina-

K

grina.

grinationibus indultæ ijs ante alios paterent, quod multum iuuic ad agrestes animos deliniendos. Hebdomadis quinque hic nostri substitere, quibus nullo die à concionandi munere cessatum, ex quo tot in numerosam adstantium multitudinem fructus dimanarunt, quot fletus, lacrymarum effusio, genarum verberatio, indicio erant, dixisses sextam adesse feriam maioris hebdomadæ, quoties præsertim concionator ad Crucifixi signum conuersus, quod ad dexteram iuxta se habebat, crebros ferebat cum eo sermones, quos tunc ciebat in alijs et intimo cordis affectus ad dolendum de commissis hinc confessiones pleræque à pueritia, hinc profligatæ vitæ mutationes, hinc rei male partę restitutiones, pacificationes, vt nullibi fere plures. Inter ea vnain primis memoráda. Inter sacerdotes (duo erant & viginti) ita dissidia succreuerant, vt noua indicio inimicitiarum capita, lerneæ Hydræ instar, assurgerent, nec erat à quo ille rescari posse viderentur quod multi multum in hac re operæ posuissent. In oporatis erat Antisiti, vt nostrorum opera res ab alijs frustra tentata felici exitu concluderetur, & Præsuli res cessit ex sententia. Ad sacerdotes non semel habitus est sermo de bono pacis & concordia, sermone sequuta est fauete numine animorū conuictio, tanto clericorū omniū assensu, vt facile appareret inesse cunctis cor vnum & animam vnam, scilicet ingenti animo lætitia concepta, sibi gratulabantur Dauidicum illud iterantes; Hæc dies quam fecit Dominus, exultemus & lætemur in ea, & Deo immortales gratias agebant, quod è tantis discordia malis cœtus ipse sacer tandem emerisset, in quorum

rum gratiam Te Deum laudamus, ad finem vsque decantatum, id q̄; datis ad canonicum quendam literis sacerdotū vnus descripsit. Placuit ipsam epistolam literis inserere, vt vel alterius testimonio res tota certior appareat. Benedictus Deus qui nos semper ex alto benedictionibus cumulauit, nouissime vero diebus istis legans ad nos Patrem N. maximarum sane virtutum atq; exempli virū, in quo Spiritus sanctus inhabitat: nam quandiu inter nos fuit, non destitit cum priuatis tum publicis concionibus de nostro nos officio cōmonere, quibus eam nobis mentem iniecit, ea in nobis ineundæ pacis desideria suscitauit, qualia ab homine cœlitus missa sperare licebat. In cunctis suis & dictis & factis nostri omnium boni ita cupidum se præbuit, benignum cum mitibus, asperum & seuerum cum peruicacibus, vt nisi diuina illi virtus inesset, haud potuisset suis ipse hortationibus tam præclarum absolutumque opus moliri. Quando nos vltimo alloquutus est, quem non mouit ipse lapidem? Quid non aggressus? quam demum viam intentaram omisit, vt nos ad veram amicitiam alliceret? Non is ego sum qui possim referre. Vnum hoc duntaxat. Postremum sermonem ad nos de pacis bono habitum egregiæ clausit submissionis exemplo: singulorum quippe osculari pedes non erubuit, vt nos tandem ad mutuos amplexus beneuolentiæ testes prouocaret, ibi erat fletus interrim, dum amplexibus pacem, amicitiamque confirmare nitebamur. Alia ibi contingere, quæ si pergerem scribere, vi proculdubio lacrymarum consumerem. Egresso Patre ad confessiones audiendas, iterū nos ipsos ibidē adhuc cōgregatos ad pacis fœdera hortabamur

bamur non sine suspirijs ex intimo cordis eductis:
 neque tunc à clamoribus hisce in preces effusi ab-
 stinebamus: Confirma hoc Deus in perpetuū quod
 operatus es in nobis. Tertio post die ad pacem ad-
 huc magis magisque, stabiliendam, vna pransi sumus,
 neque ibi nos ab amplexibus continuimus; iam
 nullus est nostrūm qui non præclare secum actum
 putet, qui non mœstitiā omnem à se depulerit,
 qui denique occasiones non quærat dandi se com-
 muni amicorum salutationi. Si tibi, mi Canonice, in-
 notescerent quæ nuper inter nos agebantur, quidquid
 in præsentī fiat, quot argumentis ad Deo gratias
 agendas abundares! Cæcus iste noster non qui ante-
 tea, viris constabat elatis animo, nunc ad omnem
 submissionem propensis, qui paulo ante perturbatio-
 nis, iidem nunc virtutis amantes: Quocirca
 quidquid erat apud nos discordiæ, id ipsum modo ad
 pacem, amorem, concordiamque traductum. Sit
 Deus proinde benedictus in sæcula. Quanto trium-
 phauerit gaudio Antistes, vbi de hac ipsa pacificatio-
 ne fuit certior factus, breuibus hisce litteris ad sacer-
 dotem nostrum istiusmodi pacis auctorem testatur.
 Non occurrit memoriæ iucundio rem vnquam al-
 latam mihi fuisse epistolam ipsa, quam hoc tempo-
 ris articulo abs te accepi. Benedicamus Patrem & Fi-
 lium cum S. Spiritu, laudemus & superexaltemus
 eum in sæcula; Ego, Ecclesiastici, reliqui etiam eius
 oppidi incolæ, iure vtriusque Tobiaë patris & filij
 verba usurpare debemus: Quid possumus dare viris
 istis sanctis? aut quam mercedem dabimus eis? aut
 quid dignum poterit esse beneficijs eorum? rerum
 tam præclare gestarum dignum vobis præmium re-
 pendat

pendat Deus, hæ meæ sunt preces, & vt etiam diu vos incolumes seruet, ad similia in posterum alibi patranda. Iamque Patribus hinc abeundū erat, cum oppidanos omnes ad sacrum conuiuium inuitarunt Dominico sequenti die futuram, quod quam gratum omnibus extiterit, argumento sit multorū ieiunium sabbati præcedentis diei, ex quibus èt nonnulli pane & aqua contenti diem illum traduxere; templi facies interior peripetasmatis operiebatur; ara maxima pereleganti ornatu & cereorum luminibus visenda, in qua detectum Christi Domini corpus ad maiorem festi celebritatem cernebatur, eius vero diei confitentium, communicantiumve numerus tantus, vt iniri non posse videretur, omnes passim sibi inuicem gratulabantur, quod nullum diem tam lætum, sanctum, tamque iucundum se vnquam traduxisse perhiberent. Hisce maximè rebus commentitia illa, quæ prius in nos iactauerant, prorsus sopita, actumque, vt multi depositis odijs amore nos tandem prosequerentur. Res familiaris in dies magis magisque augetur liberalitate multorum, quorum ope factum, vt templum vnus ferme anni decursu suis iam hinc inde constet parietibus, & tecto arcèdis aquis. Bibliothecam iam satis amplam habemus, adiectione præsertim alterius, quam sibi Episcopus pararat; cui etiam parochus ille, de quo supra, libros non paucos, quotquot scilicet habebat, attribuit; nostris quoque pecunijs alios quotidie his addere non cessamus. Præsidarij milites è stipendio sibi propediem soluendo, aureos supra quingentos nobis donarunt. Episcopus vir sanè de nobis optime meritus, & omni beneficentiæ laude

cumulatus, quippe ad consuetam eleemosynam
sape aliam de nouo adiungit; Quem solitum dicere
accepimus, se ita paratum ad munia Societatis pro-
mouenda, vt victum, & quibus tegebatur indumen-
ta sibi detrahi facile patiatur, tantus eius in nos a-
mor, tamque ardens desiderium videndi nostrum
hoc Collegium vestigalibus auctum necessarijs ad
complures in eo e Societate alendos, qua de
re serio & quanta potest sollicitu-
dine agit.

ANNVA